

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

De Iuliano & genere eius, & eruditione, & quòd postquam ad imperium
peruenit, ad ge[n]tilium religionem se conuertebat, Capvt I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

84
S O C R A T I S

SCHOLASTICI HI-
STORIAE ECCLE-
SIASTICAE,

Liber tertius.

*De Iuliano & genere eius, & eruditione, & quòd
postquam ad imperium peruenit, ad gētilium re-
ligionem se conuertebat,*

CAPVT I.

V M Imperator Constantius, ad ter-
tium Non. Nouembris, Tauro &
Florentio Cofs. in Ciliciæ confinijs
extremum vitæ diem obiisset, Iulia-
nus, eisdem Cofs. iij. Idus Decēbris
de partibus versus occidentem de-
cedens, Constantinopolim aduen-
tauit, in q̄; ea ciuitate imperator de-

claratus est. Iam verò, quoniam mihi propositum est de Im-
peratore Iuliano, viro cum primis disertio pauca differere,
nemo ex eius familiaribus altum & exaggeratum dicendū
genus à me postulet, perinde ac si oratio eius, de quo insti-
tuitur, præstantiam exæquare debeat. Sed cum Christiano-
rum res gestæ nobis scriptis mandandæ sint, summis &
humilem dicendū rationem (vti initio polliciti sumus) se-
quemur, quo facilius res quæ narrantur sub cuiusque cadāt
intelligentiam. Hoc modo igitur de illo aggrediamur di-
cere: eiusque genus, educationem, & qua ratione ad Impe-
riū perueniret, persequamur, exordie sermonis nostri paulo
altius repetito. Constantinus Imperator, qui Byzantium
suo ipsius appellauit nomine, duos fratres habuit ex patre
eodem, non autem ex eadem matre editos: Quorum alteri
Dalmatius, alteri Constantius nomen fuit. Dalmatius filiū
habuit suo ipsius nomine nuncupatum. Constantio autem
nati filij duo, Gallus, & Iulianus. Itaque cum post mortem
L condi-

SOCRAT. HISTORIAE

Conditoris vr̄bis Constantinopolis Dalmatius iunior à militibus interemptus esset, eodem tempore isti patre suo or̄bati, parum aberat, quin in idē discrimen, in quod Dalmatius, deuenissent, nisi quod Gallum, grauis quidam morbus, quo pro certo expectabatur, illum fore confectum è periculo eripuisset, Iulianum autem tenera aetas (octo enim annos solum compleuerat) omnino seruasset incolumem. At vbi imperatoris ira contra eos deferbuerat, Gallus Ephesi, quæ est in Ionia, à præceptoribus institutus est: vbi opes permagnæ erant vtrique à maioribus suis relictae. Iulianus autem, vbi adoleuit, Constantinopoli in Basilica (ibi enim tum ludus erat literarius) honestis disciplinis se excolendum tradidit: vestitu tenui inopi quæ incedens, à Mardonio eunucho eruditus fuit. Grammaticæ præcepta à Nicole Lacone didicit: Rhetoricam autem ab Ecebolio Sophista, qui tum Christianus fuit. Prudenter quidem præcauebat Imperator Constantius, ne si Doctorem audiret gentilem, (Christianus namque ab inenite ætate erat Iulianus) ad gentilium superstitionem desisteret. Cùm verò in bonis literis permagnos faceret progressus, fama apud populum percrebuit, eum ad Rempublicam Romanam gubernandam idoneum habilem quæ esse. Quod quidem, deinceps vbi in omnium ore versabatur, animum imperatoris vehementer conturbauit. Quapropter illum Constantinopoli vr̄be primaria Nicomediam transferendum curauit, præcepit quæ ne scholam Libanij Syri sophistæ aliquando adiret. Libanius enim id temporis, à pedagogis, Constantinopoli eiectus, Nicomediæ Ludum aperuerat: qui quidem virus acerbitatis suæ contra pædagogos conceptæ, in librum quendam aduersum illos editum, effudit. Et quamquam Iulianus propterea erat prohibitus Libanium adire, quod Gentilium religionem profiteretur, tamen tanto erga eius scripta flagruit amore, vt̄ ea conquisita comparata quæ, ex occulto summo studio diligentia quæ euolueret. Vbi in rhetorica permultū profecisset, forte fortuna maximus Philosophus, nō Bisantius ille Euclidis pater, sed Ephæsius Nicomediam aduentat: quem Imperator Valentinianus magis

gigas

gigas præstigijs exercentem postea è medio tolli mandavit. Verùm istud postea, vti dixi, contigit. Id temporis verò nulla alia re, quàm Iuliani fama impulsus, eo iter fecit. Apud hunc Iulianus primum phylosophiæ præcepta degustare, mox religionem præceptoris, qui domnandi cupiditatem eius animo iniiciebat, imitari cœpit. Postquam ista ad aures peruenere imperatoris, Iulianus quasi inter spem & metum positus, quo suspicionem vitaret, qui iam dudum verè Christianus erat, tum specie quadam esse præ se tulit: abrafâque cute, vitam monasticam simulavit. Ac clam quidem disciplinas philosophorum excoluit: palam autem, sacra Christianorum perlegit eloquia, atque adeo in ecclesia Nicomedensi lector designatus est. Tali igitur simulatione, imperatoris animum contra illum incensum callidus placavit. Ista tamen metu adductus obiit, tamen de spe minime deiectus est, sed apud complures ex familiaribus prædicare non dubitavit, tempora fore beata, si ipse rerum poriretur.

Cùm res illius essent hoc loco constitutæ, gallus eius frater Cæsar declaratus, cum iter in orientem susciperet, illius visendi gratia venit Nycomediam. Vbi autem Gallus paulò post interfectus est: vnde Iulianus illico in grauem suspicionem apud imperatorem vocatur. Et propterea illum custodiri iubet. Ille cum se posse à suis custodibus aufugere videret, locum subinde commutans, euasit incolumis. Demum verò Eusebia Imperatoris coniunx, vbi illum in loco quodam delitescentem fortè offendebat, persuadet imperatori, vt non modò nullo malo illum afficeret, sed potestatem concederet Athenas aduentandi, quo philosophiæ studio operam daret. Illum igitur, vt complectar breui, accersit, Cæsarem renuntiat: dat illi vxorem sororem suam Helenam: in Galliam contra Barbaros dimicaturum mittit. Nam Barbari quos Imperator Constantius paulò ante ad auxilia contra Magnentium ferenda conduxerat, cum nihil contra Tyrannum proficerent, Romanorum vrbes depopulati sunt: Et quoniam Iulianus iuuenis erat, dedit illi in mandatis imperator, vt nihil sine ducum consilio moliretur.

SOCRATIS HISTORIAE

Postquam illi hanc consequuti autoritatem, negligentius rem agere cœperunt, & propterea Barbari fuere superiores, Iulianus delitiis & comotationibus indulgendi ducibus permittit potestatem: militum autem animos, certa mercede cuique Barbarum interficienti proposita, multo reddidit alacriores. Hinc cœperunt & Barbarorum copiae debilitari, & ipse à suis militibus amari plurimum. Fertur etiam, cum oppidum quoddam ingrederetur, vnam ex coronis, quibus ciuitates ornari ad aspectum soleant, inter columnas suspensam funiculo, in eius caput delapsam esse, eiq; aptè insedissee: omnesq; qui aderant, ea de re clamorem edidisse. Nam putabatur eo ostento imperium illi præsignificatum. Dicitur à nonnullis Constantium illum contra Barbaros hac de re misisse, vt cum illis confligens, ibi interiret. Sed verum ne dixerint, qui ita prædicant, haud equidem scio. Nam sorore illi in matrimonium collocata, dum ei parabat insidias, nihil aliud egit, quàm vt contra seipsum periculù crearet. At vtrum hoc, an illo modo se res habeat, singuli pro arbitrato viderint. Vbi Iulianus ducum inertiam & negligentiam apud Imperatorem inculsaerat, missus est alius dux, qui erat ad promptù, & alacrem Iuliani animù valde accommodatus. Hunc nactus Iulianus, magna cum confidentia contra Barbaros dimicauit. Illi legatum ad eum mittere, literas imperatoris, quæ eos in fines Romanorum ire iusserant, ostendere cœperunt. Iulianus legatum vinculis colligare, cum multitudine bellum gerere, & hostibus vi manuq; profligatis, regem Barbarorum captiuum ad Constantium mittere. His rebus prospere, & feliciter gestis, Imperator à militibus declaratur. Corona Imperatoria nõ illis tum suppetebat, sed tamen vnus ex stipatorum numero torquem, quem circa ipsius collum habebat, coronæ loco capiti circundedit. Iulianus itaque ad hunc modum regnare cœpit. Quæ autem deinceps gesserit, philosophù ne decerent, aliorum, ad quorum aures peruenerint, sit iudiciù. Nam neque legatos ad Constantium mittere, neque vt patronum & beneficum colere, sed omnia pro suo ipsius arbitrio agere in animum induxit. Magistratus in singulis prouinciis commutare. Constantium in quaque ciuitate, lectis palà eius ad barbaros literis, infamia notare conatur.

Quo-

Quocirca illi omnes se dedere, à Constantio deficere cœperunt. Tandem simulationem professionis Christianæ penitus deposuit. Etenim singulas ciuitates peragrans, delubra aperire, offerre simulachris. se pontificem appellare cœpit. Gentiles autem festa gentilitia celebrare his rebus confectis, bellum intestinum, occasione arrepta, cōtra Cōstantium mouet: omniaque mala, quæ bellum solet secum afferre, quoad eius fieri poterat patrāda curat. Neque profecto absque multorū cæde & sanguine huius philosophi animus internosci potuisset. Si Deus, qui sui ipsius consilij solus iudex est, non alterum aduersarium, sine aliorum calamitate ab instituto repressisset. Nam Iuliano apud Thraces versanti nuntiatum est, Constantium è vita exiuisse. Sic igitur imperium Romanum id téporis ciuili bello liberatū fuit. Iulianus Constantinopolim contendit: & statim quo pacto populum sibi deuincire, eiusque conciliare beneuolentiam posset, cogitat. Ad quam rem tali vsus est astutia. Nouerat pro certo Constantium vniuersæ illi populi multitudini, quæ fidé Consubstantialis amplexabatur, maximè inuisum esse, tum quod illos, ecclesiis ipsorum exturbaue- rat, tum quod episcopos, qui ad illos spectabant, proscri- ptos, in exilium eiecerat. Exploratum etiam habebat, Gé- tiles animis contra illum exulceratis esse, quod erant per il- lum à sacrificando prohibiti, optareq; tempus sibi dari, in quo liceret ipsis delubra sua aperire, victimasque simula- chris offerre. Sic ergo vtrumque populi genus separatim contra mortuum Constantium inimicitias exercere mani- festo cognouit. Denique omnes omnino cōtra Eunuchos, contraque notabiles Eufebij rapinas grauiter offensos cō- perit, Ad omnium igitur voluntatem se callide format. fin- gitque: atque nonnullis dissimulanter assentatur: alios, dum inanem gloriam confectarentur, beneficiis allicit. Omni- bus passim, quo erga superstitionem animo esset, perspicue declarat. Ac primum Constantii erga suos crudelitatem grauiter perstringere, deinde, quo eum apud multitudinem in reprehensionem vocaret, episcopos relegatos per man- datum reuocare, tum bona publicata illis restituere cœpit. Deinceps, Gentilium templa absque mora suis aperire mā- dauit: Lege sanciuuit, vt illis, quibus ab Eunuchis facta su-

SOCRAT. HISTOR.

isset iniuria, facultates iniquè abreptæ redderentur. Eusebium porrò, summum Imperatoris cubicularium morte multavit, non solum quod multos ab eo iniuria affectos fuisse, verùm etiam quòd suum ipsius fratrem Gallum per eius calumniam è medio sublatum acceperat. Tandem corpus Constantij honorifice sepeliendum curavit. Quo facto Eunuchos, Tonsores, & Coquos eiecit è palatio: Eunuchos, quòd per eos factum fuisset, vt Constantius repudiata vxore, nõ aliam postea duceret: Coquos, quòd perparca victus ratione vsus fuisset: Tonsores denique, quòd vnus, (ita enim aiebat) sufficeret pluribus. Has ob causas hoc hominum genus è regia exturbavit. Ex scribis autem, complures pristinae restituit conditioni, alijs mercedem scribis debitam dari iussit. Quinetiam vecturam publicam ad necessarios vsus accommodatam, non amplius per mulos, boves, & asinos fieri permisit, sed in publicis eius generis negocijs obeundis, equis solum vtendi concessit facultatem. Ista eius acta, qui laudant, pauci sunt, plureis autem qui vituperant, quòd sublata illa regiarum opum & magnificentiae admiratione, quæ multorum animos tenuerat, imperium abiectum contemptumq; reddidisset. Porrò autè noctu conscripsit orationes, easq; progressus in senatum, ostendit: ac solus ille inter omnes imperatores, qui à Iulio Cæsare ad ipsius ætatem regnauerant, orationes in senatu ostendit. Et cum omnes, qui literarum studijs se dediderant, magno opere coluit, tum illos potissimum, qui philosophiam profitebantur. Quapropter fama eius rei omnes id genus homines, qui se insolenter efferebant, vndiq; ad Imperatoris palatium attraxit: quorum non pauci pallia gestantes, habitu magis, quàm doctrina probabantur. Quippe omnes cum Christianis permolesti, tum præterea veteratores fuerunt: tum denique religionem, cui fauebat imperator, semper amplexati sunt. Imperator item, cum supra modum inanis gloriæ cupiditate flagraret, omnes imperatores, qui essent illum antegressi, libro quodam, quem inscripsit, Cæsares, grauitè & contumeliosè, perstrinxit. Non dissimili quidem indolis prauitate commotus, orationes etiam composuit contra Christianos. Quòd verò coquos & tonsores è regia expul-

lit, phi-

lit, philosophi, non imperatoris factum putandum est. Quod maiores suos petulanter & maledicè est infectatus, neque philosophi, neque imperatoris. Nam vtriusque persona cum ab obrectatione, tum ab invidia alienissima est. Etenim vt imperatori ea sola philosophiæ præcepta perdiscenda sunt, quæ ad moderationem animi & modestiam spectant. Sic philosophus, si omnia, quæ sunt imperatorû officia, imitetur, ab instituto suo omnino aberrabit. Sed de Iuliano imperatore, de eius genere, de educatione, & natura, denique quo pacto ad Imperium aspirauerit, hætenus quasi cuius. Iam verò ad eas res commemorandas, quæ per idem tempus in ecclesijs gestæ erant, redeamus.

*De commotione Alexandria orta, & quomodo
Georgius fuerit interfectus.*
CAP. II.

Alexandriæ forte fortuna ex eiusmodi principio tumultus exortus est. Locus erat in ea ciuitate iam ab antiquis temporibus desertus & neglectus, multaque sordium colluione redundans: in quo ritibus & ceremonijs in honorem Mithræ celebratis, homines pro victimis sacrificare gentilibus mos erat. Istum vtpote iam antea nulli vsui inferuentem, ecclesiæ Alexandrinæ addixit Constantius. Georgius autem habens in animo ecclesiam ibi exædificare, locum purgari iubet. Quo purgato, adytum repertum est ingentis altitudinis, in quo gentilium Mysteria recondebantur. Vbi etiam erant multæ hominum caluæ, cum Adolescentum, tum senum: quos fama est olim, cum Gentiles diuinationibus quæ per exta, intestinaque fiebant, utebantur, magicasque obirent victimas, quo hominibus aciem animorû prestringerent, mactatos fuisse. Quibus rebus in Adytis Mithræ repertis, à Christianis laboratum est, vt gentilium mysteria palam haberentur ludibrio. Nudas igitur mortuorum caluas quam mox in apertum proferunt, quo populo exhiberét ad intuendum. Quæ cum Gentiles, qui Alexandriæ habitabant, conspicerentur, facinorisque admitti contumeliam iniquo animo ferrent, graui iracundiæ æstu exardescere, &